

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

9-maxsus
son (5-jild)

2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 5/9 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent;

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent;

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Nasirxodjayeva Dilafroz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b.;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent;

Jabborova Charos Aminovna - iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari doktori (DSc), Professor.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Qodirova Muqaddas Tog'ayevna - filologiya fanlari nomzodi, dotsent.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b.,;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD);

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari

doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD);

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasini mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD).

22.00.00- SOTSIOLOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

07.00.00 – TARIX FANLARI

Raupov Xolmamat Rashidovich, Xaitova Olmaxon Saidovna

O'ZBEKISTONDA KON-METALLURGIYA SOHASI TARAQQIYOTIDA BERUNIY

ILMIY METODOLOGIYASINING O'RNI 13-19

Muminov Ulmas Ravshanqulovich

QADIMGI TURKIYLARDA DAVLATCHILIK AN'ANALARI 20-30

Azamatova Gulmira Bayirbekovna

MEHNAT MIGRATSIYASINI HUQUQIY TARTIBGA SOLISH MEXANIZMLARI:

XALQARO STANDARTLAR VA MILLIY QONUNCHILIK 31-37

Absalom Ziyadullayevich Xujanazarov

YANGI O'ZBEKISTON SHAROITIDA SURXONDARYO VILOYATIDA

SOG'LIQNI SAQLASH SOHASIDAGI O'ZGARISHLAR 38-43

Allamuratov Shuxrat Ashurovich

BUXORO AMIRLIGINING ICHKI SAVDO-TRANZIT ALOQALARIDA

AMUDARYO SUV YO'LINING O'RNI 44-49

Sabirov Mansurbek

AMUDARYO SOHILI BO'YLAB XALQARO KARVON YO'LIDA RIVOJLANGAN

O'RTA ASR VA SHAHARLARI SAHIFASI 50-53

Matnazarova Mohira Uktamovna

KO'CHMANCHI CHORVADORLAR CHORVACHILIK XO'JALIGINING

SHAKLLANISH OMILLARI 54-59

Shukurillayev Yunus Asrorovich

BUXORO AMIRLIGIDA HARBIY UNVON VA MANSABLARGA TAYINLANISHIGA

OID HUIJATLAR TAHLILI (QO'SHBEGI DEVONXONASI ARXIVI HUIJATLARI ASOSIDA)..... 60-67

Esanova Nilufar

O'ZBEKISTONDA XALQARO MUNOSABATLARNING USTUVOR YO'NALISHLARI

VA ULARNING SANOAT RIVOJLANISHIDAGI BUGUNGI KUNDAGI AHAMIYATI 68-73

Jumayev Abdumo'min Fayziyevich

IBN SINONING ASH-SHIFO ASARINING ISLOM VA YEVIROPA FALSAFASIGA TA'SIRI 74-82

Pardaxol Normamatova Ochildiyevna

MUSTAQILLIK YILLARIDA SURXONDARYO VILOYATINING

SOG'LIQNI SAQLASH SOHASIDAGI XALQARO HAMKORLIGI 83-87

Elboyeva Shaxnoza

O'ZBEK OLIMALARINING XALQARO ILM-FAN, MADANIYAT RIVOJIGA

HAMDA FAN VA TEXNIKA TARAQQIYOTIGA QO'SHGAN HISSALARI 88-94

Джаббаровва Юлдуз Джуманиязовна

РОЛЬ ИСТОРИИ МЕДИЦИНЫ В ФОРМИРОВАНИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ

ИДЕНТИЧНОСТИ БУДУЩИХ ВРАЧЕЙ В МЕДИЦИНСКИХ ВУЗАХ УЗБЕКИСТАНА 95-100

Tuyev Fazliddin Erkinovich

2009–2011-YILLARDA BUXORO, SAMARQAND, NAVOIY SANOATIDA

O'SISH VA XALQARO HAMKORLIK DINAMIKASI 101-104

<i>Жураева Камола Сайфиддиновна</i> КАСПИЙСКИЙ РЕГИОН ВО ВНЕШНЕЙ ПОЛИТИКЕ УЗБЕКИСТАНА	105-109
<i>Abdujabborov Kamoliddin</i> QADIMGI BAQTRIYA VA AVESTO JAMIYATI DAVRI QISQACHA TAHLILI	110-115
<i>Mamanov Abdurahim Abduhakimovich</i> TEMURIYLAR VA ULARDAN KEYINGI SULOLALAR DAVRIDA DINIY HOKIMIYATNING KUCHAYISHI (SABABLAR VA NATIJALAR)	116-122
<i>Xolmatov Shukurillo Ziyoviddin o'g'li</i> INGLIZ TILLI TADQIQOTLARDA ILK O'RTA ASRLAR MARKAZIY OSIYO TARIXINING O'RGANISH BOSQICHLARI	123-128
<i>Djurayev Baxtiyor Rajaboyevich</i> O'ZBEKISTON IJTIMOY-IQTISODIY HAYOTIDA AYOLLARNING O'RNI VA GENDER TENGLIGI MASALALARI (TARIXIY-IJTIMOY TAHLIL 1991-2025-YY)	129-136
<i>Matyagbov Toyirjon Sultanbayevich</i> JANUBIY OROLBO'YI HUDUDIDA NEOLIT DAVRI KULOLCHILIGIGA DOIR BA'ZI CHIZGILAR	137-140

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Султанова Дина Файзрахмановна</i> ОБЩЕНАУЧНАЯ МЕТОДОЛОГИЯ ИСТОРИЧЕСКОГО ИНСТИТУЦИОНАЛИЗМА В РАЗВИТИИ ЭКОНОМИКИ ОТРАСЛИ КОНЕВОДСТВА НА ТЕРРИТОРИИ СОВРЕМЕННОГО УЗБЕКИСТАНА	141-153
<i>Shodmonov Abduvohid Farxod o'g'li</i> O'ZBEKISTON TARIXIY YODGORLIKLARINI RAQAMLI TURIZM ORQALI SAQLASH VA RIVOJLANTIRISH	154-157

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

<i>Otamuratov Sarvar</i> YOSHLARGA OID DAVLAT SIYOSATI: XALQARO TAJRIBA ASOSIDA YANGI TASHABBUSLAR VA QONUNGA TAKLIF ETILAYOTGAN MUHIM QO'SHIMCHALAR	158-164
<i>Tashanov Abduxoliq</i> BUZG'UNCHI G'OYA VA BUZG'UNCHI FAOLIYATNING SHAKLLANISHIDA SALBIY TARBIYA VA ATROF-MUHIT TA'SIRI	165-171
<i>Raxmatova Xolidaxon Xolikovna</i> XOJA AHROR VALIY MUROSAGA OID QARASHLARINING FALSAFIY MOHIYATI	172-178
<i>O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna</i> ABDULXAMID SULAYMON O'G'LI CHO'LPONNING BADIY-ESTETIK MEROSI	179-183
<i>Yazdonov Ulug'bek Tashmurotovich, Sayidova Muhabbat G'afforovna</i> TA'LIM VA TARBIYA – JAMIYATNI MA'NAVIY-MADANIY DEFORMATSIYALASHUVDAN SAQLOVCHI OMILDIR	184-189
<i>Абдуллаева Махбуба Нуруллаевна, Жалалова Гулбахор Одилжоновна</i> КОГНИТИВНЫЕ ФАКТОРЫ РАЗВИТИЯ НАУКИ В IX – XII ВЕКАХ В ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ	190-197

<i>Rasulov Hakim Mamanovich</i> DAVLAT VA JAMIYAT O'ZARO ALOQADORLIGINING SIYOSIY-INSTITSIONAL TAHLILI	198-201
<i>Azamova Sitora Ayonovna</i> O'ZBEKISTON ZAMINIDA EKOLOGIK MADANIYATNING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH BOSQICHLARI	202-206
<i>Xolmirzaev Xurshid Nakibillaevich</i> FUTUROLOGIK TAFAKKURDA SUN'IY INTELEKTNING NAMOYON BO'LISHI	207-212
<i>Namazova Yulduz Muzaffarovna</i> RAQAMLI SIVILIZATSIYA SHAROITIDA MILLIY TA'LIMNING STRUKTURAVIY-FUNKSIONAL JIHATLARI	213-217
<i>Abdurazoqov Gulmurod Musurmonqulovich</i> MAFKURAVIY OMILLARNING YOSHLAR KAMOLOTIGA TA'SIRI NAMOYON BO'LISHINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	218-224
<i>Tojibayev Baxromjon Turabayevich</i> "PREKARIAT" TUSHUNCHASINING GENEZISI: ETIMOLOGIYA, FALSAFIY-IJTIMOYIY ANGLASH	225-229
<i>Tursunova Laylo Ergashevna</i> TILAB MAHMUDOVNING ADABIY ESTETIK QARASHLARINING SHAKLLANISH BOSQICHLARI	230-235
<i>Филиппов Ольгерд Александрович</i> ГУМАНИСТИЧЕСКАЯ ТРАДИЦИЯ В ЭПОХУ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ ОБЩЕСТВА	236-244
<i>Chorieva Madina Aliyevna</i> INKLYUZIV TAFAKKUR — JAMIYATNING BARQAROR RIVOJLANISHINING FALSAFIY ASOSI	245-249
<i>Zakirova Nigora Xalmaxammatovna</i> AXBOROT MAKONIDA MILLIY O'ZLIKNI ANGLASH JARAYONINI RIVOJLANTIRISHDAGI MUAMMOLAR VA ULARNI HAL ETISH IMKONIYATI	250-254
<i>Primov Baxriddin Abdiraxmonovich</i> AXBOROT IMPERIALIZMI TAHDIDLARI	255-261
<i>Karimov Zafarbek Ataboyevich</i> TA'LIM TIZIMINI SOTSIOLOGIK-FALSAFIY TAHLIL QILISHDA GUMANITAR YONDASHUVLAR	262-267
<i>O'razov Bobir Baxtiyorovich</i> IJTIMOIY DAVLAT HAQIDAGI G'ARBONA QARASHLAR: FALSAFIY-ILMIY TAHLIL	268-272
<i>Shaydullayev Normamat Sherkuziyevich</i> RAQAMLASHGAN JAMIYAT SHAROITIDA INSON QADRI VA ONG EVOLYUTSIYASI	273-278
<i>Tursunova Olmos Fayziyevna</i> YOSHLAR HUQUQIY ONGI VA MADANIYATINI YUKSALTIRISHNING MA'NAVIY TARBIYA JARAYONIDA TUTGAN O'RNI VA AHAMIYATI	279-284
<i>Turaeva Sanobar Khalimovna</i> EASTERN EDUCATION - THE IMPORTANCE OF UPBRINGING IN THE FORMATION OF HUMAN QUALITIES IN YOUNG PEOPLE	285-287

<i>Jo'rayev Akram Namozovich</i> EKSTREMIZM G'OYALARIGA QARSHI KURASHDA MILLIY O'ZLIKNI ANGLASH MEXANIZMLARINING PSIXOLOGIK VA FALSAFIY ASOSLARI	288-291
<i>Taylyakova Feruzahon Sultanovna</i> GLOBALASHUV - MA'NAVIYATNI ANGLASH OMILI	292-296
<i>Toxirov Abdumalik Ashurali o'g'li</i> MAHALLA VA OILADA YOSHLAR AXLOQINI ME'YORLASHTIRISHNING IJTIMOIY-FALSAFIY ASOSLARI	297-302
<i>Sherboboyev Muxriddin, Javlonbek Hafizullayev</i> KARL POPPERNING BILISH FALSAFASIGA OID QARASHLARI	303-307
<i>Nasriddinov Faxriddin Xalmamatovich</i> AXBOROT VA AXBOROT TIZIMLARINING FALSAFIY TAHLILI	308-314
<i>Ochilov Husan</i> MILLIY AN'ANA VA MODERNIZATSIYA UYG'UNLIGINING FALSAFIY TAHLILI	315-321
<i>Madaminov Nasimjon</i> MILLIY MUSIQIY MEROS ASOSIDA YOSHLARNING ESTETIK DIDI VA TAFAKKURINI RIVOJLANTIRISHNING FALSAFIY JIHATLARI	322-326
<i>Xolmirzayeva Jumagul Xamdammovna</i> MEHNAT MADANIYATINI SHAKLLANTIRISH SOHADAGI XORIJIY TAJRIBALAR	327-331
10.00.00 - FILOLOGIYA FANLARI	
<i>Narmuratov Zayniddin Radjabovich</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDAGI SCIENCE/ILM KONSEPTLI FRAZELOGIK BIRLIK LARNING LINGOMADANIY XUSUSIYATLARI	332-337
<i>Payzibayeva Madinaxon Sobirjon qizi</i> INGLIZ XALQ ERTAKLARI OBRAZLARINING BADIY XUSUSIYATLARI VA ULARNING O'ZIGA XOS JIHATLARI	338-342
<i>Axmedov Anvar Botirovich</i> NEMIS TILI TIZIMIDA O'ZLASHMA NEOLOGIZMLARNING ROD KATEGORIYASIGA EGA BO'LIH MASALASI	343-347
<i>Djabbarova Shoiri Baltayevna</i> ETNOGRAFIK REALIYALARNING LINGVISTIK XUSUSIYATI	348-351
<i>Genjemuratov Yaqipbek Baxriyatovich</i> FELETONNING JANR SIFATIDA ANIQLASH MUAMMOLARI	352-355
<i>Tadjiyeva Mastura Fayzullayevna</i> INGLIZ MAQOLLARIDA "LOVE" KONSEPTINING VOQELANISHI	356-360
<i>Qurbonova Gulnoza Abduholiq qizi</i> GIDRONIMLARNING STRUKTUR-SEMANIK TAHLILINING XUSUSIYATLARI	361-364
<i>Ayimbetova Shyirin Jabbar qizi</i> BOLALAR ADABIYOTINING POETIK-FUNKSIONAL XUSUSIYATLARI: YOSH PSIXOLOGIYASI, DIDAKTIKA, AKSILOGIYA	365-371
<i>Ruziyeva Nasiba Kenjayevna</i> O'ZBEK TILIDAGI IBORALARNING SEMANTIK XUSUSIYATLARI VA FRANSUZ TILIGA TARJIMASI	372-375

<i>Бабаева Зарина Сайфуллаевна, Фёдорова Арина Максимовна</i> ГЕЙМИФИКАЦИЯ В ПРОЦЕССЕ ФОРМИРОВАНИЯ ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ГРАМОТНОСТИ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА	376-385
<i>Xushmatatova Aminaxon</i> LINGUOCULTURAL FEATURES OF SPEECH INTENTION IN THE DISCOURSE OF ENGLISH AND UZBEK DRAMATIC WORKS	386-392
<i>Saparniyazova Sarbinaz Baxtiyarovna</i> THE INFLUENCE OF CONTEXTUAL FACTORS ON THE PERCEPTION OF THE PRAGMATICS OF APOLOGY IN ENGLISH AND UZBEK	393-397
<i>Adxamova Shirin Farhodjon qizi</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA EMOTSIONAL HOLATNI IFODALOVCHI KOLLOKATSIYALARNING QIYOSIY TADQIQI	398-401
<i>Машарипова Валентина</i> ЛИНГВОКУЛЬТУРНЫЙ АНАЛИЗ ВЕРБАЛИЗАЦИИ ПАРАЛИНГВИСТИЧЕСКИХ СРЕДСТВ В ПОРТРЕТНЫХ ОПИСАНИЯХ В АНГЛИЙСКИХ И РУССКИХ ХУДОЖЕСТВЕННЫХ ТЕКСТАХ	402-405
<i>Abduqahhorova Gulnoza Abduvahobovna</i> RUS VA O'ZBEK TILLARIDAGI IQTISODIY ANGLISIZMLARNING SINTAKTIK XUSUSIYATLARI	406-411
<i>Raxmonova Yulduz Xusanovna</i> ADABIY ASARLARDA IJTIMOIIY FOJIAVIYLIKNING ESTETIK TALQINI	412-417
<i>Ayimbetova Damekhan Maksetbay qizi</i> ADABIYOTDA ANIMALISTIK JANR VA RAMZIY OBRAZLAR BO'YICHA OLIV BORILGAN ILMIY TADQIQOTLAR	418-427
12.00.00 – YURIDIK FANLAR	
<i>Фазилов Фарход Маратович</i> УГОЛОВНО-ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ДИПФЕЙКОВ: ОПЫТ УЗБЕКИСТАНА	428-439
<i>Zokirov Sherzod Ilxom o'g'li</i> FUQAROLAR MUHOJIRATLARI BILAN ISHLASH BO'YICHA CHET EL DAVLATLARI TAJIRIBASI: QIYOSIY-HUQUQIY TAHLIL	440-448
<i>Rakhmonov Tolib</i> ISSUES OF DETERMINING THE CIVIL LEGAL STATUS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN UZBEKISTAN	449-454
<i>Sobitxonov Joxongir Zunnurxon o'g'li</i> ISLOM BANKLARI FAOLIYATIDA "FATVO SHOPPING" AMALIYOTI VA UNING OLDINI OLISH BO'YICHA HUQUQIY MEKANIZMLAR	455-462
<i>Mamatmurodov Farrux Farhod o'g'li</i> O'ZBEKISTONDA SUKUKNI RIVOJLANTIRISH: HUQUQIY ISLOHOTLAR, INFRAUZILMA, MUAMMOLAR VA IMKONIYATLAR	463-472
<i>Юнусов Достонбек Анваржон угли</i> ПОНЯТИЕ И ОСНОВНЫЕ ЭЛЕМЕНТЫ ПРАВОВОГО РЕЖИМА ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	473-481

<i>Uteniyazov Keulimjay Kuanishbayevich</i> JINOYAT PROTSSESSIDA AYBLOV FUNKSIYASINI AMALGA OSHIRUVCHI SUBYEKTLARNING HUQUQIY MAQOMIGA OID MUAMMO VA YECHIMLAR	482-489
<i>Xidirov G'anisher Tojimurodovich</i> TEZKOR-QIDIRUV FAOLIYATI USTIDAN SUD NAZORATINING QIYOSIY-HUQUQIY TAHLILI	490-499
<i>Baxronov Ravshan Rashid o'g'li</i> SUN'IY INTELLEKT VA INSON HUQUQLARI: NAZARIY VA HUQUQIY ASOSLAR	500-504
<i>Усмонов Малик</i> ОТСЛЕЖИВАНИЕ И ЗАМОРАЖИВАНИЕ НЕЗАКОННО ПОЛУЧЕННЫХ АКТИВОВ: СРАВНИТЕЛЬНОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ ПОДХОДОВ	505-510
<i>Abdusatarov Jaloliddin Sharafutdin o'g'li</i> RAQAMLI AKTIVLAR BILAN BOG'LIQ NIZOLARNI HAL QILISHNING MUQOBIL USULLARI	511-517
<i>Islomqulova Shohsanam Vahobjon qizi</i> TIBBIYOT XODIMINING KASBIY JAVOBGARLIGINI SUG'URTALASHDA SUG'URTA TOVONI, SUG'URTA PULI VA SUG'URTA MUKOFOTI TUSHUNCHALARINING MOHIYATI	518-524
<i>Ibodullo Xayrullo Jaxongir o'g'li</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI VA XORIJIY DAVLATLAR SUDYALARINING KONSTITUTSIYAVIY-HUQUQIY MAQOMI	525-530
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Xolmatova Ziroatxon Anvarovna</i> BO'LG'USI PEDAGOGLARDA NOSTANDART TESTLARNI TUZISH KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISHDA XORIJ TAJRIBASI	531-534
<i>Mamajonova Gulnoza Karimovna</i> AXLOQIY VA ESTETIK TARBIYA INTEGRATSIYASINING PEDAGOGIK ASOSLARI	535-539
<i>Gulomova Komila Maxamatjanovna</i> TA'LIMDA FAOL O'QITISH METODLARINING SAMARADORLIGI: TAJRIBA VA TAHLIL	540-544
<i>Berdiyeva Nilufar Berdiyev qizi</i> BO'LAJAK MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARI TARBIYACHI –PEDAGOGLARINING IJODIY KOMPETENSIYALARINI INNOVATSION YONDASHUV ASOSIDA SHAKLLANTIRISH TAMOIYILLARI	545-549
<i>Фадлиева Амина Ильхамовна</i> ГУМАНИСТИЧЕСКАЯ ПЕДАГОГИКА КАРЛА РОДЖЕРСА И ЕЁ ЗНАЧЕНИЕ ДЛЯ РАЗВИТИЯ СОВРЕМЕННОГО ОБРАЗОВАНИЯ	550-556
<i>Rajabov Eldor Erkinovich</i> THE ROLE OF PEER REVIEW TO IMPROVE WRITING EFFECTIVELY AMONG EFL STUDENTS	557-561
<i>Jumagulova Aziza Abduljalil qizi</i> BOSHLANG'ICH TAYYORGARLIK BOSQICHIDAGI DZYUDOKILARNING JISMONIY SIFATLARINI RIVOJLANTIRISH ORQALI JISMONIY TAYYORGARLIGINI TAKOMILLASHTIRISH USLUBIYATI	562-573

<i>Toshnazarova Mohinur O'sarali qizi</i> "MOTIVATSION YONDASHUV" HAMDA "KREATIV FIKRLASH" TUSHUNCHALARINING MAZMUN VA MOHIYATI	574-578
<i>Maxmudova Nigoraxon Boyqo'zi qizi</i> BO'LAJAK CHET TILI O'QITUVCHILARINI KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHDA PRAGMATIK MUAMMOLAR VA ULARNING YECHIMLARI	579-585
<i>Hamroyeva Robiya Sherali qizi</i> KELAJAK PEDAGOGLARINING TANQIDIY TAFAKKURINI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR	586-591
<i>Tug'anboyeva Zamiraxon Shuxratbek qizi</i> TALABA KURASHCHI QIZLARNING KUCH CHIDAMLILIGINI MAXSUS MASHQLAR ORQALI OSHIRISH METODIKASI	592-598
<i>Sadritdinova Dinora A'zamjon qizi</i> WEB ILOVALARNI LOYIHALASHGA OID KOMPETENTLIK VA UNI RIVOJLANTIRISH	599-602
<i>Солохиддинова Фазилатхон Мухиддин кизи</i> ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ТЕХНОЛОГИИ КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ В ПРОЦЕССЕ УСВОЕНИЯ ГРАММАТИЧЕСКИХ ПОНЯТИЙ	603-611
<i>Ниязова Регина Рустамовна</i> АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ПОДГОТОВКИ КВАЛИФИЦИРОВАННЫХ КАДРОВ В ОБЛАСТИ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ И СПОРТА	612-615

Received: 2 October 2025
Accepted: 15 October 2025
Published: 25 October 2025

Article / Original Paper

INCLUSIVE THINKING — THE PHILOSOPHICAL BASIS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF SOCIETY

Chorieva Madina Alievna,
PhD, Dotsent, Asian International University

Abstract. This article explores the phenomenon of inclusive thinking as a new philosophical paradigm of contemporary society that ensures harmony, sustainable development, and social justice. Inclusive thinking is defined as the human and societal ability to perceive diversity as a value rather than a deviation. The author analyzes the philosophical, cultural, and ethical foundations of inclusion, emphasizing its role in shaping a humanistic worldview and a culture of participation.

Keywords: inclusion, thinking, sustainable development, humanism, justice, values, education.

INKLYUZIV TAFAKKUR — JAMIYATNING BARQAROR RIVOJLANISHINING FALSAFIY ASOSI

Chorieva Madina Aliyevna,
Osiyo xalqaro universiteti, PhD Dotsent

Annotatsiya. Maqolada inklyuziv tafakkur fenomeni zamonaviy jamiyatning yangi falsafiy paradigmasi sifatida tahlil qilinadi. Inklyuziv tafakkur inson va jamiyatning xilma-xillikni og'ish emas, balki qadriyat sifatida qabul qilish qobiliyati sifatida izohlanadi. Muallif inklyuziyaning falsafiy, madaniy va axloqiy asoslarini tahlil qilib, uning insonparvar dunyoqarash va ishtirok madaniyatini shakllantirishdagi o'rnini ochib beradi.

Kalit so'zlar: inklyuziya, tafakkur, barqaror rivojlanish, insonparvarlik, adolat, qadriyatlar, ta'lim.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V5SI9Y2025N37>

Kirish. XXI asr insoniyat tarixida chuqur o'zgarishlar davri sifatida namoyon bo'lmoqda. Texnologik yuksalish, globalizatsiya, madaniyatlararo muloqot kengayishi bilan bir qatorda, ijtimoiy tafovutlar, diskriminatsiya, kamsitish holatlari ham dolzarb muammo bo'lib qolmoqda. Shu jarayonda **inklyuziv tafakkur** tushunchasi — insoniyatning o'zaro hurmat, bag'rikenglik va adolat asosidagi yangi tafakkur shakli sifatida maydonga chiqmoqda. Zamonaviy jamiyatning rivojlanish bosqichlarida inson salohiyatini to'liq ro'yobga chiqarish, ijtimoiy tenglikni ta'minlash va har bir fuqaroning hayotda faol ishtirok etishini ta'minlash tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda [1]. Bu jarayonda inklyuziv tafakkur asosiy omil sifatida namoyon bo'lmoqda. Inklyuziv tafakkur — bu nafaqat barcha insonlarning huquq va imkoniyatlarini tan olish, balki ularni amaliy hayotda to'liq aks ettirishga yo'naltirilgan fikrlash shaklidir. Barqaror rivojlanish g'oyasi insoniyat taraqqiyotining yangi mezonlarini belgilab bergan bo'lsa, inklyuziv tafakkur esa bu mezonlarning hayotga tatbiq etilishida falsafiy asos bo'lib xizmat qiladi [2]. Chunki inklyuzivlik — bu shunchaki siyosiy yoki ijtimoiy tushuncha emas, balki jamiyat ongida chuqur ildiz otgan, doimiy yangilanish va hamjihatlikka asoslangan fikr yuritish uslubidir.

Asosiy qism. Ijtimoiy tizimning rivojlanishi jamiyat a'zolari ongida yangi hodisalarning vujudga kelishini ta'minlamoqda. Shunday hodisalardan biri ijtimoiy inklyuziya konsepsiyasidir. Ta'lim ijtimoiy pedagogik hodisa sifatida ushbu konsepsiyaning ta'sirida rivojlanadi. Bugungi kunda O'zbekiston ta'lim tizimida tub o'zgarishlar vujudga kelmoqda. Ta'limning barcha aspektlari kabi inklyuziv ta'lim ham davlat siyosatining ajralmas qismiga aylandi. Buni O'zbekiston Respublikasining yangi tahrirdagi Konstitutsiyasida o'quvchilarga inklyuziv ta'lim berish kafolatlanganligida ham ko'rish mumkin. Chunonchi Konstitutsiyaning 50-moddasida: "Ta'lim tashkilotlarida alohida ta'lim ehtiyojlariga ega bo'lgan bolalar uchun inklyuziv ta'lim va tarbiya ta'minlanadi". Bu birinchi navbatda o'quvchilarni ijtimoiy muhitga moslashtirish, ular uchun qulay faoliyat ko'rsatish imkoniyatini kengaytirish bilan bog'liq. Buning uchun ta'lim muassasasi rahbarlari hamda o'qituvchilarning dunyoqarashini sifat jihatdan o'zgartirish, ota-onalar bilan keng ko'lamli targ'ibot ishlarini amalga oshirishni talab qiladi. Ma'naviy-axloqiy qadriyatlar negizida amalga oshirilayotgan ijtimoiy o'zgarishlar ta'limning metodologik asoslarini o'zgartirish, u haqida yangicha tafakkur yuritish mexanizmlarini vujudga keltirishni taqozo qilmoqda. Inklyuziya insonparvarlikka asoslangan yondashuv sifatida o'zining rivojlanish dinamikasiga ega. O'tgan XX asrning 90-yillaridayoq "Ta'lim barcha uchun umumjahon deklaratsiyasi"da Jomten tomonidan inklyuziyaga kirishishning umumiy qoidalari aniqlangan edi. Alohida ehtiyojli bolalar uchun Ispaniyaning Salamanka shahrida tashkil etilgan umumjahon konferensiyasida "inklyuziv ta'lim tizimida ulkan islohotlarni amalga oshirishni talab qiladi" deya ta'kidlangan edi. Dakarda o'tkazilgan ta'limga bag'ishlangan umumjahon forumida alohida ehtiyojli bolalar guruhining muammolarini bartaraf etishni ta'lim tizimi ichida amalga oshirish haqidagi chaqiriq yangragan. 2005-yilga kelib inklyuziv ta'limning 5 ta yo'nalishi ajratilib ko'rsatildi.

Bugungi kunga kelib O'zbekiston Davlati ham alohida ta'lim ehtiyoji bo'lgan bolalarga teng huquqlilik asosida uzluksiz ta'limni amalga oshirishning huquqiy me'yoriy asoslarini yaratishga muvaffaq bo'ldi. Shu bilan bir qatorda inklyuziv ta'lim infrastrukturasi vujudga keltirish sohasida keng ko'lamli ishlar amalga oshirilmoqda. Inklyuziv ta'limni amalga oshirish bilan bog'liq holda ta'limni isloh qilish uning qonuniyatlari va prinsiplariga o'zgartirishlar kiritish ushbu jarayon subyektlari uchun qiyinchiliklar tug'diradi. Inklyuzivlik prinsipi ta'limning yangi paradigmasini vujudga keltirib uning insonparvarlik funksiyasini kengaytiradi. Bu g'oya pedagogik jarayonga aloqador har bir shaxsni boshqa subyektlar bilan o'zaro hamkorlikka kirishishga undaydi. Pedagoglar va ta'lim jarayonining boshqa ishtirokchilari inklyuziyaga mansub o'quvchilar bilan muloqotda ochiq, ulardagi o'zgarishlarni ko'ra olish layoqatiga ega, ularning o'ziga xosligi va boshqalardan farqli jihatlarini ko'ra oladigan bo'lishlari kerak. Aynan ta'lim muassasasida inklyuziv madaniyatni shakllantirish uchun mazkur pedagogik-psixologik vazifalar o'ta murakkab xarakterga ega.

Inklyuziv tafakkur insonni, jamiyatni va madaniyatni o'zaro uyg'unlikda ko'radigan, "boshqani qabul qilish" tamoyiliga tayanadigan falsafiy pozitsiyadir. U insonni ijtimoiy tizimning markaziga qo'yadi va har bir shaxsning mavjudligini qadrlaydi.

Chorieva (2024) qayd etganidek, "inklyuzivlik — bu insonning imkoniyatini tan olish, uni ijtimoiy jarayonlarning to'laqonli ishtirokchisiga aylantirishdir." Shu nuqtai nazardan, inklyuziv tafakkur — bu zamonaviy ijtimoiy ongning sifat bosqichi, ijtimoiy adolatning falsafiy poydevoridir [3].

Falsafiy tafakkur tarixida insonning “boshqalar bilan mavjudligi” masalasi doimo markazda bo‘lgan [4]. Martin Heideggerning Mitsein konsepsiyasi shuni ta’kidlaydiki, inson mavjudligi hech qachon yakka emas, balki “boshqalar bilan” mavjudlikdir. Bu fikr Levinasning etik falsafasida ham davom etadi — u “Boshqaga mas’uliyat”ni inson mohiyatining asosi deb biladi [5].

Inklyuziv tafakkur ana shu g‘oyaning amaliy ifodasidir. U “men” va “boshqa” o‘rtasidagi farqni emas, ularning o‘zaro bog‘liqligini ko‘radi [6]. Bunda insonning qadri uning jismoniy yoki ijtimoiy xususiyatlarida emas, balki mavjudligining o‘zida yotadi [7, 8].

Sharq falsafasi ham inklyuziv tafakkur g‘oyasiga yaqin. Forobiy “Fozil shahar ahlining qarashlari” asarida jamiyatning mukammalligi har bir insonning baxtli yashash imkoniga egaligida deb biladi. Bu fikr inklyuziv tafakkurning falsafiy ildizlaridan biridir: baxt — hamkorlik, muloqot va hurmat orqali yaratiladi [9].

Inklyuziv tafakkur ijtimoiy mavjudlikni qarama-qarshilik emas, balki uyg‘unlik maydoni sifatida talqin etadi. Shunday ekan, bu tafakkur ijtimoiy muvozanat, barqarorlik va axloqiy uyg‘unlikning asosidir.

Aksiologiya — bu qadriyatlar haqidagi fan. Inklyuziv tafakkurning aksiologik mazmuni inson qadr-qimmatini eng oliy qadriyat sifatida tan olishdir. Har bir insonning mavjudligi o‘z-o‘zidan qadriyatdir, chunki u jamiyatning ajralmas bo‘lagidir.

Inklyuziya qadriyat sifatida insoniylik, bag‘rikenglik va hamjihatlikni o‘z ichiga oladi. Bunday qadriyatlar faqat huquqiy hujjatlar bilan emas, balki ma’naviy-madaniy amaliyot bilan mustahkamlanadi.

Chorieva (2025) shunday deydi: “Inklyuziv ta’lim — bu jamiyatning o‘zini o‘zgartirish jarayonidir, chunki u nafaqat o‘quvchi, balki o‘qituvchi va butun ijtimoiy ongini yangilaydi.

Inklyuziv qadriyatlar shaxsiy manfaatdan ko‘ra, umumiy manfaatni ustun qo‘yishni, “boshqaning dardini o‘z dardingdek his qilish” madaniyatini shakllantiradi. Bu esa jamiyatda ishonch, hamkorlik va ijtimoiy birdamlikni mustahkamlaydi [10].

BMT tomonidan ilgari surilgan “Hech kim orqada qolmasin” tamoyili inklyuziv tafakkurning global ifodasidir. Bu g‘oya shunchaki ijtimoiy siyosat emas, balki butun insoniyatning axloqiy yo‘nalishidir. Gans Jonas (1984) o‘zining “Mas’uliyat etikasi” asarida insoniyatni “kelajak avlodlar oldidagi burch” nuqtai nazaridan tahlil qilgan. Uningcha, texnologik rivojlanish faqat insoniy qadriyatlar bilan uyg‘unlashgandagina haqiqiy taraqqiyotga olib keladi.

Demak, inklyuziv tafakkur barqaror rivojlanishning axloqiy tayanchidir. Chunki u faqat bugungi avlod uchun emas, balki kelajak uchun ham javobgarlikni nazarda tutadi. Insonning ekologik, ijtimoiy va ma’naviy uyg‘unlikda yashashi — barqaror jamiyatning mezonidir.

O‘zbekiston misolida aytganda, “Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi” doirasida qabul qilingan inklyuziv yondashuv — ayollar, yoshlar, nogironlar, ijtimoiy himoyaga muhtoj shaxslar uchun teng imkoniyatlar yaratish — bu milliy inklyuziya falsafasining amaliy ifodasidir.

Ta’lim inklyuziv tafakkurni shakllantirishning eng muhim ijtimoiy institutidir. Ta’lim nafaqat bilim beradi, balki axloqiy qadriyatlarni, hurmat, bag‘rikenglik va hamjihatlikni singdiradi.

Inklyuziv ta'lim muhitida har bir o'quvchi o'z qobiliyatini erkin namoyon etish imkoniga ega bo'ladi. Bu jarayon orqali inson o'zini jamiyatning faol a'zosi sifatida his qiladi. Shu yo'l bilan jamiyatda axloqiy yetuklik, o'zaro e'tibor va ijtimoiy barqarorlik qaror topadi.

Madaniyat esa inklyuziv tafakkurning amaliy maydonidir. U tilda, san'atda, folklorda, adabiyotda, kundalik xulq-atvorda ifodalanadi. Inklyuziv madaniyat har bir insonni qadrlaydi, milliy birlikni kuchaytiradi va ijtimoiy mo'tadillikka hissa qo'shadi.

Insonparvarlik (gumanizm) — inklyuziv tafakkurning ma'naviy asosi. U insonni o'z taqdirining subyekt sifatida tan oladi. Bunday yondashuv jamiyatda "inson uchun yashash" falsafasini shakllantiradi.

Inklyuziv tafakkur insonparvarlikni amalda namoyon etadi: boshqani tushunish, yordam berish, ishonch bildirish, bag'rikenglik va muloqot — bularning barchasi jamiyatni mustahkamlaydi.

Shunday qilib, inklyuziv tafakkur — bu insoniyatni "birlashish orqali kuchli bo'lish" sari yetaklovchi falsafiy konsepsiyadir.

Alohida ta'lim ehtiyojiga ega bo'lgan bolalarga nisbatan boshqacha nutqi nazardan turib yondashish ularning xatti harakatlarini cheklashga sabab bo'ladi. Bunday bolalar o'zlarini yolg'iz, kamsitilganday his etadilar. Ular o'z imkoniyatlarini namoyon qilishga tortinadilar.

Inklyuziya g'oyasi bolaning o'zi ta'lim tizimiga qo'shilishini anglatmaydi, balki ta'lim tizimining o'zi alohidalikka ega bo'lgan har bir bolani jalb etishga tayyor bo'lishi kerak. Chunki har bir bolada maktabdagi ta'lim maydoniga qo'shilish imkoniyati mavjud. Inklyuziv xarakterdagi ta'lim muhitini shakllantirish turli tumanlikka ega bo'lgan o'quvchilarga nisbatan munosabatning o'zgarishi bilan bog'liq. Bunda o'quvchilarning individualligi, o'ziga xosligiga e'tibor qaratiladi. Ijtimoiy shakllarni izlashdagi hamjihatlik, o'quv jarayonida ularga o'zaro yordam berish va qo'llab quvvatlash muhim ahamiyatga ega. Ta'limda inklyuziv yondashuvni amalga oshirish shunisi bilan alohida dolzarblik kasb etmoqdaki, u bolalar uchun o'ziga xos ahamiyatga ega. Mazkur jarayonda o'quvchilar akademik bilimlarni o'zlashtiradilar, o'z layotqatlarini to'la qonli tarzda namoyon etadilar va ijtimoiylashadilar hamda jamiyat hayotiga muvaffaqiyatli moslashadilar. Inklyuzivlikning tabiatini tushunish uchun uning bolalarni dinamik tarzda rivojlantiruvchi jarayon ekanligini har tomonlama chuqur anglash lozim. Bu g'oya YuNESKO hujjatlarida ham o'z ifodasini topgan. Inklyuziya prinsipining asosini jamiyatdagi ijtimoiy-siyosiy, madaniy, ko'p madaniyatlilik muhiti hamda rivojlanish jarayoni tashkil etadi.

Inklyuziv tafakkur zamonaviy jamiyatning falsafiy, ma'naviy va axloqiy zaruriyatidir. U insonni qadriyat sifatida tan olish, har bir shaxsning imkoniyatini e'tirof etish, ijtimoiy hamjihatlikni mustahkamlash g'oyalariga tayanadi.

Inklyuziv tafakkurga ega jamiyat — bu insonparvar, adolatli va barqaror jamiyatdir. Bunday tafakkur insoniyatni nafaqat ijtimoiy, balki axloqiy jihatdan ham yangi bosqichga olib chiqadi. Inklyuziv tafakkur kishilar o'rtasidagi tafovutlarni inkor etmasdan, balki ularni qadrlash va ijobiy kuch sifatida baholashga undaydi. Bu esa jamiyatda har bir inson o'zini erkin his qilishi, jamiyat ishlarida faol ishtirok etishi uchun qulay sharoit yaratadi. Bunday fikr yuritish demokratik qadriyatlarning amaliy ifodasi sifatida barqarorlikni ta'minlaydi.

Jamiyatda inklyuziv tafakkurni shakllantirish orqali ijtimoiy adolatga erishish mumkin. Chunki u nafaqat zaif qatlamlarni qo'llab-quvvatlashga, balki ularning rivojlanishiga imkon

berishga yo'naltirilgan. Bu o'z navbatida, ijtimoiy ziddiyatlar, tengsizlik va chetlab o'tish holatlarining oldini oladi.

Inklyuziv tafakkur nafaqat siyosiy yoki ijtimoiy sohada, balki ta'lim, sog'liqni saqlash, bandlik va boshqa muhim jabhalarda ham o'z aksini topadi. Masalan, ta'lim tizimida har bir bolaga shaxsiy yondashuv asosida bilim berish, imkoniyati cheklangan bolalar uchun integratsiyalashgan sharoit yaratish inklyuziv yondashuvning amaliy ko'rinishlaridandir. Bundan tashqari, iqtisodiy rivojlanishda ham inklyuziv tafakkur muhim rol o'ynaydi. Inklyuziv iqtisodiyot — bu barcha qatlamlarning iqtisodiy jarayonlarga jalb etilishi, ularning ehtiyoj va manfaatlari hisobga olinishi demakdir. Bu esa barqaror va muvozanatli iqtisodiy o'sishga olib keladi. Falsafiy jihatdan olib qaraganda, inklyuziv tafakkur insonni olam markaziga qo'yadi. U har bir insonni yagonaligi va betakrorligi bilan qadrlaydi. Bu tafakkur insonning ichki dunyosi, qadr-qimmatini va ehtiyojlarini tushunishga asoslanadi, shu sababli ham u jamiyatning ma'naviy poydevorini mustahkamlovchi kuchdir.

Xulosa. Inklyuziv tafakkur barqaror rivojlanishning chinakam asosi sifatida, har bir insonning jamiyatdagi o'rnini e'tirof etadi va ularning faol ishtirokini rag'batlantiradi. Bu orqali jamiyatdagi birdamlik, ijtimoiy hamjihatlik va o'zaro hurmat muhitini kuchaytirish mumkin bo'ladi. Bugungi global muammolar — ekologik inqiroz, qashshoqlik, migratsiya, tengsizlik kabi muammolarga inklyuziv yondashuviz yechim topib bo'lmaydi. Inklyuziv tafakkur ushbu muammolarga kompleks va insoniy nuqtai nazardan qarash imkonini beradi. Xulosa qilib aytganda, inklyuziv tafakkur nafaqat jamiyat rivojining yo'nalishini belgilab beruvchi, balki uning barqarorligini ta'minlovchi fundamental falsafiy asosdir. Bunday tafakkurni ommalashtirish va hayotga tatbiq etish orqali har bir fuqaro uchun adolatli, teng va barqaror kelajakni qurish mumkin.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Alievna, C. M. (2024). The Importance of an Inclusive Society. Web of Scientists and Scholars: Journal of Multidisciplinary Research, 2(6), 95–97.
2. Широких, О. Б. (2023). Формирование ценностей социальной инклюзии как основа диалога поколений. Р е з у л т а т ы: Доктор философских наук, профессор, проректор по научной работе Русской христианской гуманитарной академии имени ФМ Достоевского, 125.
3. Alievna, C. M. (2025). What Is Inclusion and Why Is It Necessary in Education? Western European Journal of Linguistics and Education, 3(3), 113–116.
4. Heidegger, M. (1962). Being and Time. New York: Harper & Row.
5. Levinas, E. (1969). Totality and Infinity. Duquesne University Press.
6. Jonas, H. (1984). The Imperative of Responsibility. University of Chicago Press.
7. Nussbaum, M. (2011). Creating Capabilities. Harvard University Press.
8. UNESCO. (2015). Education 2030: Towards Inclusive and Equitable Quality Education. Paris: UNESCO.
9. Forobiy, A. N. (1993). Fozil shahar ahlining qarashlari. Toshkent: Fan.
10. Немченко, О. В. (2015). ФИЛОСОФСКИЕ ОСНОВЫ ИНКЛЮЗИВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ. Инновационная наука в глобализующемся мире, (1), 75-78.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 5/9 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).